

**Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
i Muzeum Okręgowe
im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy
przy współdziale
Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu
Delegatura w Bydgoszczy,
Instytutu Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu**

**XXII SESJA POMORZOZNAWCZA ZA LATA 2018–2019
16 października 2020 roku**

Po kilku miesiącach, pełnych dynamicznych zmian z powodu koronawirusa, udało się doprowadzić *XXII Sesję Pomorzoznawczą* do finału. Głównymi współorganizatorami są Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy i Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, przy współdziale WUOZ w Toruniu, Delegatury w Bydgoszczy oraz Instytutu Archeologii UMK w Toruniu. Jest to odmienna edycja od wszystkich dotychczasowych. Przeprowadzamy ją w wersji hybrydowej. Tylko część wystąpień zostanie wygłoszona na żywo z sali konferencyjnej Senatu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego i transmitowana będzie on-line w realnym czasie. Zgłoszone referaty i komunikaty zostaną udostępnione w postaci abstraktów i prezentacji na stronach internetowych UKW, jako *XXII Sesja Pomorzoznawcza*. Przygotowana, także i na okoliczność konferencji, wystawa *Bydgoszcz nie tylko pieniądzem stała* jest do obejrzenia on-line.

Jest nam bardzo przykro, że nie możemy przeprowadzić Sesji w wypracowanej, tradycyjnej już formule, z pełną oprawą i gościć wszystkich Państwa w Bydgoszczy. Mamy jednak nadzieję, że niedostatki te zniweluje publikacja naukowa, do której współtworzenia zapraszamy.

Program konferencji

**Powitanie uczestników sesji przez J. M. Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
prof. dr hab. Jacka Woźnego, oficjalne otwarcie konferencji**

I. Część wprowadzająca z sali konferencyjnej - Archeologiczne studia nad regionem bydgoskim w perspektywie historycznej (10.⁰⁰ – 12.⁰⁰)

prof. dr hab. Jacek Woźny (Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)

– *Wkład bydgoskiego ośrodka archeologicznego do badań nad epoką kamienia w dorzeczu Brdy* (referat)

mgr Jolanta Szałkowska-Łoś, mgr Józef Łoś (Dział Archeologii Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy)

– *Od epoki brązu po okres wpływów rzymskich* (referat)

mgr Anna Siwiak (Szkoła Doktorska Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy),

dr Wojciech Siwiak (Pracownia Archeologiczno Konserwatorska Bydgoszcz)

– *Zarys historii badań nad średniowieczną i nowożytną Bydgoszczą* (referat)

dr Andrzej Prinke (Polska Akademia Nauk, Archiwum w Warszawie, Oddział w Poznaniu)
- *Józef Kostrzewski a Pomorze* (referat)

dr hab., prof. UMK Michał Woźniak (Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Bizuteria w skarbie bydgoskim* (referat)

II. Część sprawozdawcza z sali konferencyjnej (12.³⁰ – 14.³⁰)

mgr Jarosław Kozłowski (Dział Numizmatyki Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy)
- *Monety ze skarbu bydgoskiego* (komunikat)

mgr Sebastian Nowak (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Krypty pod kaplicami bocznymi kościoła pw. Świętej Trójcy w Byszewie w świetle badań archeologicznych (sezon 2018)* (referat)

mgr Sebastian Nowak (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Prezbiterium jako prestiżowe miejsce pochówku? Badania archeologiczne w prezbiterium kościoła pw. Świętej Trójcy w Byszewie (sezon 2018)* (komunikat)

mgr Anna Siwiak (Szkoła Doktorska Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy),
dr Wojciech Siwiak (Pracownia Archeologiczno Konserwatorska Bydgoszcz)
- *O zamku bydgoskim słów kilka* (komunikat)

mgr Mateusz Sosnowski (Wdecki Park Krajobrazowy),
mgr Jerzy Czerniec (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie),
dr hab., prof. UMK Michał Jankowski (Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
dr hab., prof. UMK Agnieszka Maria Noryśkiewicz (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Interdyscyplinarne badania na stanowisku z późnego okresu rzymskiego w Osiu (st. Osie 28, AZP 27-41/26)* (referat)

mgr Magdalena Kozicka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
dr Krzysztof Kurzyk (Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku),
dr Kamil Adamczak (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Pozostałości osadnictwa neolitycznego na stanowisku 37 w Papowie Biskupim, pow. chełmińskim* (referat)

mgr Mateusz Sosnowski (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
mgr Jerzy Czerniec (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie),
dr hab., prof. UMK Michał Jankowski (Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
dr Kamil Adamczak (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
mgr Magdalena Kozicka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
mgr Magdalena Przymorska -Sztuczka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)

- *Wczesnoneolityczny krajobraz ziemi chełmińskiej w kontekście nowo odkrytych rondeli z gminy Łysomice* (komunikat)

III. Część sprawozdawcza on-line - Od epoki kamienia do wczesnego średniowiecza

dr Beata Bielińska-Majewska (Dział Archeologii Muzeum Okręgowego w Toruniu)
- *Badania archeologiczne Muzeum Okręgowego w Toruniu w Brzozie stan. 50, gm. Wielka Nieszawka w latach 2018 i 2019* (komunikat)

dr Jakub Niebieszczanski (Wydział Archeologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu),
mgr Tomasz Wiktorzak (Główczyce),
mgr Bogusław Cyrny (Łupawa)
- *Wyniki badań nieinwazyjnych grobowców megalitycznych na stanowisku Łupawa 18, powiat słupski, woj. pomorskie* (komunikat)

dr Tomasz J. Chmielewski (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego)
- *W kwestii obecności ceramiki kultury Bodrogkeresztúr na stanowisku w Dąbkach - perspektywa karpacka* (referat)

dr Paweł Szczepanik (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
dr Anna Rembisz-Lubiejewska (Gdańsk),
mgr Jakub Wojtecki (Academia Artium Humaniorum, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu),
mgr Mateusz Skrzatek (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Wyniki badań weryfikacyjno-sondażowych na grodzisku w Jaromierzu, gm. Gardeja* (referat)

mgr Monika Kwiatkowska (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego)
- *Relikty budynku mieszkalnego ze starszego okresu przedrzymskiego na stanowisku w Redzie 25, gm. loco* (komunikat)

mgr Małgorzata Kurzyńska (Muzeum im. ks. dr Władysława Łęgi w Grudziądzu)
- *Skaryszew- Marusza, stan._9 (pow. grudziądzki) wielokulturowy kompleks osadniczy (osady kultury łużyckiej, oksywskiej, wielbarskiej)* (referat)

mgr Małgorzata Kurzyńska (Muzeum im. ks. dr Władysława Łęgi w Grudziądzu)
- *Grudziądz-Rząd (stan. 1,4,5) - wielokulturowy kompleks osadniczy z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu rzymskiego (cmentarzyska, osada)* (referat)

dr Michał Adamczyk (Muzeum Narodowe w Szczecinie),
dr Marta Chmiel-Chrzanowska (Katedra Archeologii Uniwersytetu Szczecińskiego)
- *Leśne opowieści – podsumowanie badań nieinwazyjnych w lasach Bagicza (woj. zachodniopomorskie)* (referat)

dr Anna Juga-Szymańska (Warszawa)
- *Spuścizna Marty Schmiedehelm jako źródło do rekonstrukcji wyników przedwojennych badań na stanowiskach kultury wielbarskiej* (referat)

dr Daniel Żychliński (Pracownia Archeologiczna „THOR”),
mgr Andrzej Smaruj (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego),
mgr Karol Zbróg (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego)

- ***Birytualne cmentarzysko ludności kultury wielbarskiej w Niewieścinie, pow. świecki, stan. 36***
(referat)

dr hab., prof. US Jörg Kleemann (Katedra Archeologii Uniwersytetu Szczecińskiego)
- ***Wielbark Archaeological Field School in den Jahren 2018 und 2019*** (referat)

Joanna Chanko (Ruhr Universität Bochum),
Kathrin Misterek M.A (Freie Universität Berlin)
- ***Gdzie mieszkali ludzie kultury wielbarskiej pochowani na cmentarzysku w Malborku - Wielbarku, stan 1. Lokalizacja osady na podstawie kwerendy archiwalnej, map i prospekcji powierzchniowej***
(komunikat)

dr Magdalena Natuniewicz-Sekuła (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie),
lic. Marek Baczewski (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego)
- ***Zabytki luźne z cmentarzyska kultury wielbarskiej w Weklicach (sezony 2003–2014) w świetle analiz technologicznych, stylistycznych i przestrzennych*** (referat)

prof. dr hab. inż. Maciej Pawlikowski (Katedra Mineralogii, Petrografii i Geochemii Akademii Górniczo - Hutniczej w Krakowie)
- ***Mineralogia gleb, stanowiska Babidół Borcz*** (komunikat)

prof. dr hab. inż. Maciej Pawlikowski (Katedra Mineralogii, Petrografii i Geochemii Akademii Górniczo - Hutniczej w Krakowie)
- ***Badania mineralogiczne grobu 134, Babidół gm. Kartuzy*** (komunikat)

dr Marcin Dziewanowski (Przeclaw)
- ***Stan realizacji niesformalizowanego projektu badań mikroregionalnych na Dolnym Nadodrzu w latach 2018-2019*** (referat)

dr Marcin Dziewanowski (Przeclaw)
- ***Najnowsze odkrycia w ramach badań mikroregionalnych dla poznania przemian kulturowych w epoce kamienia na Dolnym Nadodrzu*** (referat)

dr Marcin Dziewanowski (Przeclaw)
- ***Najnowsze odkrycia w ramach badań mikroregionalnych dla poznania przemian kulturowych na Dolnym Nadodrzu od epoki brązu do okresu średniowiecza*** (referat)

Dr Jakub Mosiejczyk (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku - PWKZ) - ***Nowe stanowiska archeologiczne z terenu Doliny Kwidzyńskiej*** (komunikat)

mgr Agnieszka Krzysiak (Muzeum w Lęborku),
dr Paweł Szczepanik (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- ***Wczesnośredniowieczny skarb ze Strzelinka, gmina Słupsk. Uwagi wstępne*** (komunikat)

dr Sławomir Wadył (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku),
mgr Marcin Klebba (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku)
- ***Nowoodkryte cmentarzysko wczesnośredniowieczne w Ciepłem, pow. tczewski*** (komunikat)

dr Paweł Szczepanik (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Wyniki badań weryfikacyjno-sondażowych na grodziskach wczesnośredniowiecznych w Jutrzence i Osiekach, gm. Borzytuchom, pow. bytowski* (referat)

mgr Patryk Banasiak (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- *Wczesnośredniowieczna kasztelania bydgoska i wyszogrodzka w świetle źródeł archeologicznych. Stan i perspektywy badań* (referat)

dr Jadwiga Lewandowska (Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej w Rypinie)
- *Wczesnośredniowieczna nekropolia w miejscowości Starorypin Prywatny, woj. kujawsko-pomorskie. Rozpoznanie-ochrona-ocalenie. Działania w latach 2018-2019* (referat)

dr hab., prof. IAE PAN Andrzej Janowski (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Szczecinie)
- *Wczesnośredniowieczny zespół osadniczy w Grzęźnie, gm. Dobra Nowogardzka w świetle najnowszych badań archeologicznych* (komunikat)

mgr Ewa Fudzińska (Muzeum Zamkowe w Malborku),
dr Piotr Fudziński (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku)
- *Osada średniowieczna w miejscowości Lubiszewo, gm. Tczew* (komunikat)

mgr Maria Karolina Kocińska, mgr Patryk Muntowski, Przemysław Murawski, mgr Przemysław Garlicki, dr Anna Rembisz-Lubiejewska, mgr Kacper Kij (Fundacja Scientia et Arte Borkowo)
- *Wyniki badań archeologicznych przeprowadzonych przy ulicy Sukienniczej 19a w Gdańsku. Nowe badania grodu gdańskiego* (referat)

IV. Część sprawozdawcza on-line – Od średniowiecza po czasy nowożytne

mgr Katarzyna Zdeb (Instytut Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego),
mgr Jacek Adamiec (GPR24.COM.PL Milanówek)
- *Wyprzedzające badania georadarowe w rozpoznaniu pozostałości fundamentów budowli historycznych na przykładzie Braniewa* (komunikat)

dr Bogusz Wasik (Muzeum Zamkowe w Malborku)
- *Zamek w Lipienku w świetle wyników badań projektu Castra terrae culmensis z 2018 roku* (referat)

dr Bogusz Wasik (Muzeum Zamkowe w Malborku),
mgr Ewa Fudzińska (Muzeum Zamkowe w Malborku)
- *Zamek w Sztumie w świetle badań archeologiczno-architektonicznych z 2019 roku* (referat)

dr Michał Starski (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego)
- *Szerokopłaszczyznowe badania archeologiczne parceli mieszczącej przy ul. 1 Maja 5 w Pucku w latach 2019-2020* (referat)

dr Magdalena Żurek (Instytut Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego)
- *Zamek średni w Przemarku w świetle badań archeologicznych 2019 r.* (referat)

mgr Marcin Krzepakowski, mgr Piotr Wroniecki, mgr Andrzej Kuczkowski (Fundacja Relicta w Poznaniu)

- ***Stolzenberg/Sławoborze - zaginione miasto biskupów kamieńskich? Wstępne wyniki badań*** (komunikat)

mgr Urszula Sieńkowska (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu)

- ***Wstępne wyniki badań archeologicznych na terenie Starego Miasta w Elblągu w 2019 roku*** (komunikat)

mgr Urszula Sieńkowska (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu)

- ***Fajanse niderlandzkie z badań archeologicznych pomiędzy ul. Bednarską i Studzienną na Starym Mieście w Elblągu w 2019 roku*** (referat)

mgr Leszek Kucharski (Dział Archeologii Muzeum Okręgowe w Toruniu)

- ***Wyniki nadzoru archeologicznego prowadzonego podczas prac przy przebudowie ulic: Wały gen. Sikorskiego i Chopina w Toruniu w 2019 r.*** (komunikat)

mgr Daniel Gazda (Fundacja Ureusz Warszawa)

- ***Zamek w Radzynie Chełmińskim – w poszukiwaniu Castrum z 1234 roku.*** (referat)

mgr Paweł Wliźło (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu)

- ***Znaleziska numizmatyczne z badań archeologicznych przy ul. Bednarskiej i Studziennej w Elblągu z sezonu badawczego 2019*** (komunikat)

dr hab., prof. UWM Kazimierz Grążawski (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)

- ***Zamek w Kurzętniku stan. 1. w świetle badań w 2019 r.*** (komunikat)

Bogdan Ryszard Przybyła (Łobeska Fundacja Archeologiczna)

- ***Znaki graniczne z południowo-wschodnich rubieży Krainy Łobeskiej. Na podstawie integracji rezultatów metod nieinwazyjnych, weryfikacji terenowej i archiwalnych źródeł kartograficznych*** (referat)

mgr Józef Łoś (Dział Archeologii Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy)

- ***W murach klasztoru klarysek. Wyniki nadzoru archeologicznego na stanowisku 73 w Bydgoszczy*** (komunikat)

mgr Patryk Banasiak (Muzeum Solca im. Księcia Przemysła w Solcu Kujawskim)

- ***Badania archeologiczne realizowane w latach 2009-2019 przez Muzeum Solca im. Księcia Przemysła w Solcu Kujawskim. Stan i perspektywy badań*** (referat)

mgr Marta Wołyńska (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego),

mgr Maciej Marczewski (Firma Archeologiczna Glesum Maciej Marczewski)

- ***Wstępne wyniki badań archeologicznych prowadzonych przy ulicy Nowomiejskiej w Gdańsku (działka nr 151/20) – Młodemiejskie składy drewna*** (referat)

mgr Marta Wołyńska (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego)

- ***Zabytki metalowe pozyskane podczas badań przy ulicy Nowomiejskiej w Gdańsku (działka nr 151/23) – Młodemiejskie składy drewna*** (referat)

mgr Marta Wołyńska (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego)

- *Wybrane zabytki metalowe pozyskane podczas badań archeologicznych przy ulicy Sadowej na działce nr 549 obręb 100 w Gdańsku, stanowisko nr 86* (referat)

dr Przemysław Krajewski (Katedra Archeologii Uniwersytetu Szczecińskiego)

- *Historyczne zobrazowania kartograficzne jako źródło badań archeologicznych - przypadki szczecińskie* (referat)

mgr Sebastian Nowak (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)

- *Problemy interpretacyjne nawarstwień w nawie kościoła Świętej Trójcy w Byszewie (sezon 2019)* (komunikat)

dr Jacek Wysocki (Instytut Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie),

- *Wstępne wyniki badań archeologicznych nawy kościoła pobernardyńskiego w Barczewie* (referat)

V. Postery

dr Piotr Maliński (Instytut Historyczny Uniwersytetu Szczecińskiego)

- *Kłęska urodzaju: rezultaty poszukiwań i interdyscyplinarnych badań wraków odrzańskich w latach 2018-2019*

mgr Katarzyna Zdeb (Instytut Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie),

mgr Judyta Bąk (Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie)

- *Możliwości i ograniczenia analizy chemicznej w odtwarzaniu elementów diety na podstawie zawartości naczyń ceramicznych*

Patronat honorowy i medialny

Marszałek Województwa
Kujawsko-Pomorskiego
Piotr Całbecki

PREZYDENT MIASTA
BYDGOSZCZY
Rafał Bruski

Współorganizatorem konferencji jest Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Urząd Marszałkowski
Województwa
Kujawsko-Pomorskiego
w Toruniu

Dofinansowano z budżetu
Samorządu Województwa
Kujawsko-Pomorskiego